

Ζήσης Ζαρίκας: «Ανθρώπινες σκιές»

Ο Ζήσης Σαρίκας γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη και σπούδασε νεοελληνική φιλολογία και φιλοσοφία στη Φιλοσοφική Σχολή του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ). Είναι συγγραφέας, μεταφραστής και επιμελητής εκδόσεων. Έγραψε τα βιβλία: "Μύθοι της τεχνολογίας" - Εκδοτική Θεσσαλονίκης 1987, "Ψίχουλα: μικρά πεζά" – Νησίδες 1998 και Πανοπτικόν 2008, "Το όραμα του υπεράνθρωπου: μια ερμηνεία του έργου του Φρίντριχ Νίτσε «Έτσι μίλησε ο Ζαρατούστρα» - Νησίδες 2003 και Βάνιας 2008, "Μακριά απ' τον κόσμο" – Πανοπτικόν 2008. Υπήρξε διευθυντής της σειράς αρχαίων Ελλήνων συγγραφέων των εκδόσεων Εξάντας και σήμερα είναι υπεύθυνος των «εκδόσεων ΑΠΘ». Έχει ήδη παρουσιάσει έναν μεγάλο όγκο μεταφραστικής δουλειάς, στην οποία δεσπόζουν οι σπουδαίες μεταφράσεις των έργων του Νίτσε κι έτσι, αναγκαστικά, άφησε πίσω την προσωπική του έκφραση και την λογοτεχνική γραφή. Μια γραφή που χαρακτηρίζεται από την ψυχρή αποτύπωση των καταστάσεων, την ακρίβεια και την αμεσότητα στις περιγραφές και μια διάχυτη πίκρα ως κυρίαρχο συναίσθημα. Δεν χαρίζεται σε κανέναν, είτε έχει να κάνει με πολιτικά και κοινωνικά ζητήματα είτε πρόκειται για τους χαρακτήρες των βιβλίων του. Δεν δικαιολογεί και δεν ωραιοποιεί καταστάσεις κι έτσι το αποτέλεσμα είναι μια λιτή, γυμνή, ειλικρινής κι απροσδόκητα αληθινή παρουσίαση των ιστοριών. Η γλώσσα του είναι στιβαρή, χωρίς τσιριμόνιες και στολίδια, αψεγάδιαστο εργαλείο αποτύπωσης εικόνων, ιδεών και συναισθημάτων. Φαίνεται ότι αυτή την πικρή θέαση της πραγματικότητας τηρεί ο συγγραφέας κι ως βιωμένη φιλοσοφία ζωής.

Το τελευταίο του βιβλίο, με τίτλο «Ανθρώπινες σκιές» από τις εκδόσεις Πανοπτικόν, αποτελείται από δύο αφηγήματα που αλληλοσυμπληρώνονται. Το πρώτο, «Το άκακο σκυλί», διαδραματίζεται στο μεταπολεμικό αστικό τοπίο της Θεσσαλονίκης και το δεύτερο, «Τα έξι αδέρφια», έχει ως βασικό ντεκόρ ένα ορεινό χωριό της Χαλκιδικής. Το πρώτο αφήγημα έχει το πλεονέκτημα της αποτύπωσης ενός θαυμάσιου κεντρικού χαρακτήρα, του γέρου, που γύρω απ' αυτόν κινούνται οι υπόλοιποι χαρακτήρες της οικογένειας και σκιαγραφούνται οι κοινωνικές συνθήκες, οι νοοτροπίες, οι αντιθέσεις κι οι αντιφάσεις της εποχής. Όπως μας λέει ο συγγραφέας, «ο γέρος, αυτός ο πρόδρομος χήτης, ήταν απόλυτα ευχαριστημένος με όσα είχε, τα απολάμβανε μέχρι το μεδούλι. Δεν τον ενδιέφερε τίποτα καινούριο, ούτε πληροφορία ούτε στόχος ούτε πρότυπο ούτε τόπος ούτε υλικό αντικείμενο. Είχε βρει από νωρίς τη ζωή που του ταίριαζε. Μια ζωή με μάσα, αραλίκι, χαβαλέ, γέλια, χωρατά κι αερολογίες, δίχως ευθύνες, δίχως έγνοιες, μια ζωή τεμπελιάς, παρασιτισμού κι αμεριμνησίας». Παρ' όλα αυτά, το δεύτερο αφήγημα με κέρδισε περισσότερο γιατί μέσα σ' αυτό συνάντησα μια συγκλονιστικά αληθινή απεικόνιση της ανθρώπινης μικρότητας και ξαναθυμήθηκα παράλληλες ιστορίες και διηγήσεις που αφορούν το δικό μου χωριό και το δικό μου σόι. Δυστυχώς, οι κατεστραμμένες συγγενικές σχέσεις κι η κυριαρχία του ατομικού μικροσυμφέροντος ήταν και παραμένουν μια σκληρή κοινωνική πραγματικότητα.

Αν κάνουμε έναν παραλληλισμό της λογοτεχνικής γραφής του Ζήση Σαρίκα με τον κινηματογράφο, θα μπορούσαμε να τον κατατάξουμε στον ιταλικό νεορεαλισμό όπου κυριαρχούν οι ασπρόμαυρες εικόνες, η αβίωτη επαρχία κι η αδυσώπητη πόλη, η ανέχεια, η μιζέρια, ο αριθισμός, η μικροαπατεωνιά, το μικροαστικό όνειρο. Κι αν περιμένουμε, μέσα στο σκοτεινό και ζοφερό ντεκόρ, την στιγμή της κάθαρσης ή έστω μια φωτεινή αχτίδα αισιοδοξίας, ο Ζήσης Σαρίκας δεν πρόκειται να μας κάνει την χάρη!

Υ.Γ. Οι «Ανθρώπινες σκιές» είναι στα υποψήφια βιβλία για το βραβείο του ηλεκτρονικού περιοδικού «Ο αναγνώστης» (www.oanagnostis.gr) το οποίο είναι η συνέχεια του ιστορικού λογοτεχνικού περιοδικού «Διαβάζω».

Πάνος Δημητρούδης, Εφημερίδα Εποχή, 9-6-2013